

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

ZOMER 2021 www.nvwa.eu

1969

2021

BESTUUR

Voorzitter	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>Pieter Bieren</i>	Arkel	secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Swierstra</i>	Bleskensgraaf	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	078-6154464
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	078-6172348
Bestuurslid	<i>Jopie Zwartbol</i>	Alblasserdam	Jzwartbol857@gmail.com

NVWA ONLINE

Website	www.nvwa.eu
Mail	info@nvwa.eu
Twitter	@deNVWA

INLEVERDATA KOPIJ

Herfstnummer	1 september 2021
Winternummer	1 december 2021
Voorjaarsnummer	1 maart 2022
Zomernummer	1 juni 2022

CONTRIBUTIES

Ledenadministratie Elly Hoogkamer
Postbus 171 3350 AD Papendrecht
ledenadministratie@nvwa.eu

IBAN NL60INGB 0001 9974 31	
Volwassenen per kalenderjaar	17,50
Jeugdleden tot 18 jaar	7,50
IVN-lidmaatschap extra	12,00
'Het Vogeljaar' bestaand abonnement	13,00

COLOFON

Secretariaat Postbus 171
3350 AD Papendrecht

IBAN NL85RABO 0113 0630 83
t.n.v. Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard"

NATUUR- EN VOGELWACHT "DE ALBLASSERWAARD"

De vereniging is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam op 5 januari 1979 onder nummer 40321641. Artikelen blijven voor verantwoording van de auteurs. Overname is toegestaan, mits met bronvermelding.

Redactie

Anja Hagen, Tom Kalkman en Dick Markesteijn -
redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en drukkerij Vanderperk Groep
Oplage 700

Tekening voorkant nachtvlinder Rood weeskind
Piet van Meerkerk
Foto achterkant Janny Kleijn

INHOUD ZOMER 2021

3 Van de voorzitter	7 De Knotploeg heeft een nieuwe aanhangwagen	12 Weidevogelwerkgroep voorjaar 2021
4 Jaap's Visdief-eiland	8 Zeldzaamheden in de Alblasserwaard	14 Ontwikkelingen binnen de energietransitie in onze regio
6 PR & Communicatie Oproepen	9 Een Wapendrager in je tuin	16 Knoopkruid
6 Bijen of wespen, wat weten we ervan?	10 Stoeplantjes	19 Activiteiten en werkgroepen

Van de voorzitter

We zijn bijna halverwege 2021 en hopelijk aan het eind van de tijd van beperkingen rondom corona. Het virus is nog onder ons, maar als we bewust leven en voorzorgsmaatregelen nemen, dan kunnen we weer van meer vrijheid genieten. Ook het Streeknatuurcentrum zal weer open kunnen. Wanneer dat precies zal zijn zullen we laten weten via de website www.nvwa.eu

Natuurlijke energie

In de afgelopen tijd is er gesproken over Regionale Energiestrategieën (RES). De provincie Zuid-Holland heeft de mogelijkheid gegeven op plannen te reageren en we hebben dat als vereniging ook gedaan. Energie is belangrijk. Belangrijk dat we het in voldoende mate opwekken en tegelijkertijd dat we voorkomen dat energie het wordt verspild. Energieverantwoord gebruik betekent dat we geen landschap hoeven aan te tasten door bomen te kappen, goede grond vol te leggen met zonnepanelen of landschappen vol te zetten met kleine of grote windturbines. Zon en wind zijn wel goed te gebruiken voor het opwekken van elektriciteit. Belangrijk is daarbij dat we wat loskomen van de vanzelfsprekendheid dat er altijd en voldoende elektriciteit voorhanden is. Iemand wees mij er op dat de woorden vanzelfsprekend en natuurlijk van oudsher synoniemen zijn. Natuur was een vanzelfsprekendheid. Het feit dat natuur inmiddels bedacht, bestemd en beïnvloed is, maakt dat deze in het domein van meningen en verantwoordelijkheden wordt getrokken. Natuur is niet vanzelfsprekend meer.

De Provincie Zuid-Holland heeft de voorkeur voor hoge windturbines langs grote infrastructurele objecten, zoals de A15 en bedrijfsterreinen en niet midden in de polder. Een keuze die goed voorstelbaar is en die beter is dan het overall plaatsen van kleine molentjes. Wat is klein: 15 of 20 meter en initiatieven tot 35 m als het gaat om het landschap en om efficiëntie. Bij iedere windturbine, klein of groot, hoort een Flora en Faunaonderzoek! Als iedereen 'het zelf wil doen', wie zorgt er dan voor het geheel? De opbrengst van de kleine windturbines is laag, waardoor er toch grote windturbines nodig zijn, met als gevolg dat het landschap meerdere keren wordt aangetast. Minder is meer, daarom liever enkele grote windturbines. Natuurlijk met alle vergunningen en na voorafgaand onderzoek naar Flora en Fauna-impact. Ook is en blijft belangrijk dat we niet als wingewest voor het grootkapitaal dienen. Dat kan met zowel energiecoöperaties als mede-investeers. Dat zijn dan voor 50% inwoners uit ons gebied. In de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden wil energiecoöperatie 'De Knotwilg' ([## COVID-19](https://www.energie-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Op het moment van schrijven kunnen de activiteiten van de vereniging voorsnog geen doorgang vinden. Ook het StreekNatuurCentrum aan de Matenaweg 1 is nog gesloten. Houd de website van de vereniging in de gaten voor nadere informatie: www.nvwa.eu

Het bestuur

cooperatiedeknotwilg.nl/) samen met ENECO de hoge windturbines realiseren. De energie-opbrengsten blijven in onze regio. Er is samenhang tussen klimaatadaptatie (water, bodemdaling) en energietransitie. Verder zal ook bij keuzes voor energiemaatregelen de natuur een stem moeten hebben.

Jong geleerd

Wanneer je op jonge leeftijd de rijkdom van biodiversiteit in je omgeving leert kennen, zul je op latere leeftijd die rijkdom blijven waarderen en aantasting van het landschap en kaalslag als pijnlijk ervaren. Geef elk kind en elke jongere daarom de mogelijkheid om natuur te ontdekken. Dat is waarom we educatie zo belangrijk vinden bij onze vereniging. We willen graag weer mensen ontmoeten en spreken de wens uit dat dit het volgende schooljaar weer kan.

Vogels

Dat het slecht gaat met de grutto en andere weidevogels hebben we al vaak gehoord, het is duidelijk voor iedereen die qua vogelkennis net uit zijn ei komt. Onlangs meldde Vogelbescherming Nederland dat in dertig jaar het aantal weidevogels met 70 procent is afgenomen. Gemiddeld, want van de veldleeuwierik, ooit net zo gewoon als de mus, is nog maar 5 procent van de populatie over. Vijftig jaar geleden waren er nog 120.000 grutto's in Nederland, nu hooguit 30.000, en dat wordt elk jaar 5 procent minder. Terwijl het Nederlandse boerenland van levensbelang is voor de grutto: de meeste grutto's broeden in Nederland.

Ook de huismus zit het niet mee. Sinds 1990 is hun aantal gehalveerd en dat ligt nu tussen 600.000 en 1.000.000 broedparen. Als het met zo'n 'simpel' vogeltje al zo slecht gaat, dan zijn we ver van huis. Na het uitvliegen hoeden de ouders elk nog een deel van de jongen. Ze leiden ze naar goede voederplekken - locaties met

veel zaden - op maximaal enkele honderden meters van het nest. Jongen eten insecten, uitgevlogen jonge dieren zaden. Daarmee zijn onkruidrijke plekken, zaaddragen- de inheemse planten én voedertafels favoriet. De voedselbeschikbaarheid gedurende de nestperi- ode is belangrijk voor het voortbestaan. Zoals bijna alle zangvogels worden ook jonge mussen op het nest gevoerd met insecten die de oudervogels in de directe omgeving verzamelen. Vliegende mieren, bladluizen, rupsen van nachtvinders en spinnetjes bijvoorbeeld. Insectenrijkdom in de nabijheid is belangrijk en moet bij

voorkeur gedurende een langere tijd beschikbaar zijn. We willen hier een kleine bijdrage aan spatie leveren. Dankzij een gift van onze bank, Rabobank IJsselmonde- Drechtsteden, hebben we aan 60 vrijwilligers van onze vereniging een insectenhotel kunnen schenken.

Ik wens iedereen veel gezondheid en een goede zomer toe.

Sjoerd Veerman, voorzitter NVWA

Jaap's Visdief-eiland

Naar aanleiding van een persbericht Gemeente Molenlanden 15 juni 2021

Op maandagavond 14 juni is in de Slingelandse plassen, door mevrouw van Vliet uit Langerak en wethouder Teunis Jacob Slob van de gemeente Molenlanden, een informatiepaneel over het visdief- eiland onthuld. Het eiland krijgt de naam 'Jaap's Vis- dief-eiland' en is hiermee vernoemd naar de in 2016 overleden echtgenoot van mevrouw van Vliet.

Ter ere van Jaap van Vliet

Jaap van Vliet was in 1989, namens de Natuur- en Vo- gelwacht 'de Alblasserwaard', één van de initiatiefnemers van het eiland. Hij heeft jarenlang het onderhoud geco- ordineerd en de tellingen verricht. Ook dit jaar broeden

weer ruim 25 paar visdieven op het eiland. Vanaf de kant kun je deze kolonie van vrij dichtbij bekijken.

Op het paneel, dat vlakbij het eiland is geplaatst, is be- halve informatie over de visdief ook informatie te vinden over de aanleg van de Slingelandse plassen, en andere natuur die in dit mooie stukje Alblasserwaard is te vin- den. Het informatiebord is een eerbetoon aan wijlen Jaap van Vliet, mede bekostigd door zijn naasten. Mo- gelijk gemaakt door een samenwerking tussen de Na- tuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard' en de gemeente Molenlanden.

Rechts op de foto: Sjoerd Veerman (foto: Peter Paul Klapwijk)

PR & Communicatie

door Pieter Vink

Vanaf maart 2017 heb ik de PR & Communicatie van de vereniging op mij genomen. Het zal niet iedereen bekend zijn wat de taak van de PR in onze vereniging is. Het is daarom denk ik goed, om onze PR & Communicatie een keer toe te lichten in het verenigingsblad.

Kortweg gezegd ben ik in deze rol de verbinder tussen de vereniging en media, de officiële spreekbuis naar de media.

Ik zorg dat aankomende activiteiten en overig nieuws gecommuniceerd worden naar de buitenwacht. Doel hiervan is om de lezers van (met name) de kranten te informeren en waar mogelijk te activeren.

Zo nu en dan beslist een redacteur van een (streek)blad een artikel op de voorpagina te plaatsen. Dat is altijd een verrassing en dit maakt 'het werk' leuk.

Door Covid-19 is het op dit moment erg rustig, maar we hopen op betere tijden. Heb je nieuws te melden? Daar- voor is dit het mailadres: pr@nvwa.eu.

Ook verzorg ik de sociale media, denk aan Twitter (@nvwaeu) en voorheen Facebook. Helaas is onze Face- book-pagina sinds medio 2019 niet meer toegankelijk en dus niet langer geschikt voor informatie en marketing.

Ps. mijn functie is op termijn vacant. Heb je interesse? Stuur mij dan even een mailtje op pr@nvwa.eu.

Oproepen

Planten- en insectenwerkgroep waarnemers

Inmiddels zijn dit jaar de inventarisatie activiteiten weer gestart. Bijna elke woensdagavond gaan we op pad om in de Waard een vierkante kilometer te inventariseren. Hoe het werkt?

We spreken een verzamelpunt en een tijdstip af. Vervolgens is het goed kijken: welke planten zien we? De deelnemers roepen wat ze zien en de waar- nemingen worden via een app (die van NOVA) inge- voerd. We gaan door tot het donker wordt.

Misschien denkt u: ik ken maar weinig planten, dus het heeft voor mij geen zin om mee te doen. Toch wel, want juist door mee te doen leert u steeds meer planten kennen. De 'vaste' deelnemers willen graag hun kennis delen met wie minder kennis heeft. Hebt u belangstelling, neem dan contact op met de coördinator van de Planten en Insecten Werkgroep. PIWG (acvanvliet@hetnet.nl).

Er zijn geen verplichtingen, geen kosten, ook hoe vaak u komt, één keer of heel vaak, het maakt niet uit.

U bent welkom!

Natuurtuinen vrijwillige adviseurs

We zullen natuurgebieden met elkaar moeten ver- binden met verbindingswegen voor de planten en dieren. Dat is vaak moeilijk, want elke weg van de mens is een blokkade voor het planten- en dieren- rijk. Ook verbindingswegen naar de dorpen en in de dorpen zijn noodzakelijk. Dat is echter niet het eindpunt, want dat is de tuin van uw huis. In uw tuin is altijd natuur mogelijk. Heel kleinschalig in kleine tuinen, of grootschalig (partieel) in grote tuinen. U heeft zelf de keuze. Gezien de klimaatveranderingen met hoosbuien is de betegelde tuin een probleem en het is van belang hierop voorbereid te zijn. Ook de afname van de bijen en andere bestuivende insecten met 70% is een teken aan de wand, maar daar kunt u zelf wat aan doen!

Voor advies kunt mij mailen of bellen, maar ik kan dit niet alleen en heb graag versterking.

Welke mannen of vrouwen hebben interesse om zich daar in te verdiepen, zodat deze dienstverlening door kan gaan? U hoeft geen hovenier of bioloog te zijn. Het is leuk als u natuurgids IVN bent, maar dat is niet echt nodig. Ik zal u de opleiding geven, zodat u advies kunt geven aan mensen die met een natuurtuin(tje) aan de slag willen.

Ik hoor graag. Leen den Ouden: ouden.l@chello.nl of 078-6153280.

Ranonkelbij

Muurwesp

Bijen of wespen, wat weten we ervan?

tekst en foto's Leen den Ouden

Enige tijd geleden startte er een bijencursus bij de Heerlijkheid in Papendrecht. Uiteraard was dit – zoals nu gebruikelijk – een cursus achter de computer. Wat is er zo bijzonder aan deze cursus: geen bijen meer vangen en opprikken, maar proberen foto's te nemen en aan de hand hiervan de bij te determineren.

Nu waren maart en april bijzonder koud. Een hommelt vliegt wel bij 10 graden, maar een gewone bij pas bij 15 graden. Dat is het nu pas op 12 mei, als ik dit bericht schrijf.

Toch heb ik op de insectenmuur op 1 mei jl. 2 foto's gemaakt. Ik nam aan dat de ene foto een Metselbij was en de andere een Wespbijtje (Nomada) soort.

Wat bleek nu: Het geheel bruinige bijtje was een Ranonkelbijtje, dat is een Klokjesbij die de pollen (stuifmeel) voor haar eieren uit allerlei klokjesbloemen haalt, maar die bloeiden er op dat moment niet. Echter dit Ranonkelbijtje is een uitzondering op die regel. Die haalt de pollen uit de boterbloemen en die waren er wel. Zij broedt wel in het bamboe van de insectenmuur, net als de Metselbijtjes. Ze heeft een vierkantige kop en ook lange uitstekende kaken.

Met de andere 'bij' was het nog gekker. Bij de bijen zijn ontzettend veel Koekoeksbijen, die dus gebruik maken van nesten van de "gewone" bijen. Nu zat deze bij met een zwart/geel patroon ook op de insectenmuur en leek erg veel op de Wespbijtjes, dus dacht ik aan een Koekoekbijtjes-soort. Ik kon haar echter niet terugvinden. Wat bleek: het was helemaal geen bij maar een echte wesp namelijk een Muurwesp, die ook in de insectenmuur kan broeden.

Had ik de foto beter bekeken, dan had ik kunnen zien dat de vleugel was dubbelgevouwen, dat is een kenmerk van de Plooiwingswespen. U kent ze wel, ze zijn familie van die vervelende wespen in augustus, de zogenaamde "limonadewespen."

Dus hieruit blijkt, dat je uit een foto toch wel wat kunt leren: de volgende keer eerst naar de vleugels kijken.

De Knotploeg heeft een nieuwe aanhangwagen

tekst en foto Nik Blom

De knotploeg de Kievit is overgegaan tot aanschaf van een nieuwe aanhangwagen. De oude aanhangwagen werd gebouwd in september 2001 en die wagen moest echt met pensioen. We hebben bij de dealer van Henra in Goudriaan, genaamd Zuidzijde, geïnformeerd naar een nieuw exemplaar. Wij hadden al op internet gezocht naar een model dat aan onze wensen voldeed. Het betrof een enkel-assige plateauaanhanger met een laadvermogen van 1500 kg. De wagen werd aangepast aan onze wensen; 40 cm hoge boorden, een reserve band onder de laadvloer, een voorrek en een staalplaat op de laadvloer. De deal werd gesloten en de oude aanhangwagen werd ingeruild. Volgens de dealer is onze nieuwe aanhangwagen van zeer goede kwaliteit. Helaas was er een levertijd van minimaal 6 weken, dat was wel jammer. Gelukkig kregen wij na 5 weken een telefoontje, dat de aanhangwagen op 24 april 2021 kon worden afgeleverd. Na betaald te hebben werd de wagen opnaamgesteld van de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard te Papendrecht. Kort daarvoor werd de verzekering e.d. geregeld. Zaterdagochtend 24 april reden wij naar Goudriaan. Buiten stond onze nieuwe aanhangwagen ons reeds toe te glimmen en in de kantoorruimte werden de laatste papieren verplichtingen geregeld. De aanhangwagen werd aangekoppeld en stond klaar voor vertrek. De dealer nam nog een foto voor reclamedoelinden en deelde ons mee dat, na de bestelling van onze wagen,

de prijzen behoorlijk verhoogd waren, we hadden dus mazzel. We vertrokken met een voldaan gevoel richting Papendrecht en wij hopen dat deze aanhangwagen zijn sporen zal verdienen bij onze knotploeg. De tweede nog bij onze ploeg werkzame aanhangwagen moet nodig gereviseerd worden. De zijwanden van deze wagen moeten vervangen worden. Die zijn in heel slechte staat en we willen ze in eigen beheer repareren. Deze aanhangwagen is in het jaar 2011 bij ons komen werken en kan dus nog niet met pensioen.

Gele kwikstaart (foto: Anja Hagen)

Citroenvlinder (foto: Bea Koetsier)

Zeldzaamheden in de Alblasserwaard

Er worden heel wat prachtige foto's gemaakt door leden van de vereniging. Ad Kooij kwam met het initiatief om in het verenigingsblad daar steeds een aantal van te laten zien, met een hele korte toelichting.

Albert Molenaar is de fotograaf van deze serie en van hem is ook de tekst.

Grauwe kiekendief

Dit adulte mannetje grauwe kiekendief kwam ook langs gevlogen bij de telpost van Kinderdijk. Het gaat in Nederland niet goed met de grauwe kiekendief. Maar deze heeft gelukkig Nederland weer weten te bereiken na de winter in Zuid-Afrika doorgebracht te hebben.

Beflijster

Deze beflijster, te herkennen aan zijn witte 'bef', liep op een paardenweide in Sliedrecht. Normaal gesproken zijn het schuwe vogels, maar deze trok zich niks van de belangstelling aan.

Orpheusspotvogel

Met de orpheusspotvogel gaat het erg goed de laatste jaren. Van deze vroeger zeldzame verschijning zijn er dit jaar tot op heden al drie gezien in de Alblasserwaard. Maar wie weet hoeveel er nog op zullen volgen.

Grauwe klauwier

Deze was te zien in het Alblasserbos bij Kortland. Hij hoort thuis in het oosten van ons land, vandaar dat het pas de derde grauwe klauwier is die na de eeuwwisseling in de Alblasserwaard te zien geweest is.

Een Wapendrager in je tuin

Een inzending van Joan de Wekker

Dat overkwam de dochter van Joan de Wekker in de Molenwijk van Papendrecht en zij nam deze bijzondere foto's.

De wapendrager, met name de Donkere wapendrager is in Nederland niet zo vaak te zien. Het is zowel een nacht- als een dagvlinder. In rust lijkt hij op een berkentakje, totdat hij zijn vleugels spreidt.

Stoeplantjes

foto's en tekst Bram van Vliet

Baken langs de Merwede

Hierboven ziet u een foto, genomen Buiten de Waterpoort in Gorinchem. Bekijk hem eens goed, wat ziet u? Eerst kijken en dan pas verder lezen!

Ongetwijfeld hebt u twee stenen met een niet leesbare tekst gezien. Verder keitjes die in een bepaald patroon gelegd zijn. Water, van de Merwede. Een paal, als baken voor de scheepvaart. En groen of onkruid dat tussen de stenen groeit.

Om het groen gaat het mij. Hoewel de tekst van Ida Gerhardt (in Gorinchem geboren!) ook de moeite waard is:

TEKST OP EEN RIVIERBAKEN

*God weet: ik heb mijn verzen uitgestort
voor wie ik nimmer zag noch ooit zal zien.
Opdracht vol raadselen. Het uur is kort.*

*Misschien is het erfgenaam nadien,
Wanneer ik zelf tot stof zal zijn verdord.
Een kind dat in dit land geboren wordt.*

Dat groen: de meeste mensen zullen het onkruid noemen. Een definitie voor onkruid zou kunnen zijn 'planten die groeien op plaatsen waar je dat niet wilt.'

Gemeenten hanteren een norm voor de bestrijding van ongewenst groen (zie tabel). Als voorbeeld hoe de gemeente Molenlanden (die een groot deel van de Alblaserswaard beslaat) hiermee om gaat:

Afspraken in Molenlanden

In de gemeente Molenland is bij het beheren op verharding gekozen voor kwaliteitsniveau A (hoog). Dit geldt voor de dorpen binnen de gemeente.

Industrieterreinen worden op niveau B beheerd. Voor beplanting in de kernen kiezen we voor een beeldkwaliteit B en op de begraafplaatsen kwaliteit A. Gazons en dergelijke worden niet op beeldkwaliteit beheerd, maar op frequentie. Dit wil zeggen dat er met een aannemer een afspraak gemaakt wordt, hoe vaak hij maait.

A-niveau	B-niveau	C-niveau	D-niveau
Er is weinig onkruid	Er is in beperkte mate onkruid	Er is redelijk veel onkruid	Er is veel onkruid
Aantal stuk hoger dan 20 cm ≤ 10 stuks per 100 m ²	Aantal stuk hoger dan 20 cm ≤ 20 stuks per 100 m ²	Aantal stuk hoger dan 20 cm ≤ 30 stuks per 100 m ²	Aantal stuk hoger dan 20 cm ≥ 30 stuks per 100 m ²
Bedekking ≤ 2% 100 m ²	Bedekking ≤ 4% 100 m ²	Bedekking ≤ 8% 100 m ²	Bedekking ≥ 8% 100 m ²

Je kunt over de gemaakte keuzes van gedachte verschillen. Maar een feit is het dat er bij gemeenten nogal eens klachten binnen komen over onkruid.

Wil je onkruid tot op zekere hoogte accepteren, dan vraagt dat een andere kijk.

Om te beginnen de naam: spreek niet van onkruid, maar van stoeplantjes. Dat klinkt al veel vriendelijker. En er zijn verschillende argumenten voor de term stoeplantjes.

Op de site van de Hortus in Leiden staat het volgende:

Stoeplantjes zijn belangrijk

In een stad van alleen maar steen, zonder groen, wordt het in de zomer erg heet. Regenwater kan niet goed weglopen en insecten vinden er weinig te eten. Het is fijn als mensen tuinen maken maar de wilde plantjes, die vanzelf in de stad groeien, zijn minstens even belangrijk voor de afkoeling en de biodiversiteit. Jammer genoeg vinden de meeste mensen het erg slordig staan, al dat 'onkruid' dat zomaar vanzelf groeit. Soms staan die wilde plantjes in de weg, maar vaak niet. Dan is het fijn als ze blijven staan.

Als mensen meer van plantjes weten en ze beter bekijken gaan ze ze leuk vinden, denken de mensen van de Hortus. En dan mag er vast meer blijven groeien.

En op de site van Tuinblogger:

Duurzame plantjes

Juist omdat ze spontaan gekomen zijn, zijn de wilde planten die in onze versteende omgeving groeien duurzaam. Ze kunnen tegen het stadsklimaat en gedijen goed bij klimaatsveranderingen. In onderhoud kosten ze weinig: je hoeft ze geen water te geven en niet tegen ongedierte te bespuiten. Bovendien bieden ze gratis voedsel en een schuilplaats aan bestuivers en andere insecten en nestmateriaal en zaadjes voor vogels.

Ik zou bijna zeggen: wie kan er nu tegen stoeplantjes zijn. Bekijk de tweede foto maar eens. Hoe saai en steriel zou de kade zijn (Buiten de Waterpoort) zonder groen!

Stoeplantjes

Gelukkig wordt er bij de bestrijding van stoeplantjes geen gif meer gebruikt. Methoden die nu toegepast worden, zijn borstelen, branden of heet water.

Om op de foto van het rivierbaken terug te komen: ik vond er vlak omheen dertien verschillende soorten planten:

Straatgras, Boerenwormkruid, Wede, Gewone zandmuur, Bijvoet, Rietzwenkgras, Paardenbloem, Witte klaver, Hopklaver, Vergeten wikke, Gewone berenklauw, Duizendblad en Muurpeper.

Over biodiversiteit gesproken!

Er kunnen ook zeldzaamheden onder de stoeplantjes zitten. Op de Appeldijk werd het Mosbloempje gevonden. In Hardinxveld op twee plaatsen Kaal breukkruid. Twee soorten waar liefhebbers graag voor omfietsen.

Een zeer algemene wil ik er uit lichten: Liggende vetmuur.

Een heel klein plantje dat nauwelijks boven de voegen uit komt, zeker als er regelmatig gelopen wordt. De bloemetjes zijn minuscule. Veel mensen zullen het aanzien voor mos. Grote kans dat het tussen de tegels op de stoep voor uw huis groeit.

Kortom: maak een omslag in uw denken over stoeplantjes, ga ze waarderen en bewonderen.

Bronnen:

<https://www.houvangorinchem.nl/2076/hoe-hoog-mag-het-onkruid-staan-in-molenlanden/>

<https://www.hortusleiden.nl/onderwijs/stoeplantjes-1>

<https://tuinblogger.nl/2020/09/stoeplantjes/>

Andere sites over stoeplantjes:

<https://www.stadsplanten.nl/>

<http://gewildgroe.nl/>

Liggende vetmuur

Weidevogelwerkgroep voorjaar 2021

Tekst André Hornstra, foto's Ad Kraaijeveld

Een bezoek aan de Plasdras-percelen bij Noordeloos

Op 29 mei j.l. liep ik op de percelen van Nico en Petrina van der Ham bij Noordeloos. Op één van de mooiste dagen van dit voorjaar tot nu toe. Een strakblauwe hemel, volop zon, een briesje en een graadje of 20 Celsius. Eindelijk, eindelijk kon er gemaaid worden. De boeren hebben er lang op moeten wachten. Het rook er heerlijk naar vers gemaaid gras. Hoog boven mij had een Veldleeuwrik het hoogste lied. In de verte zag ik een groep van 16 reeën. Die waarneming is niet heel bijzonder want de reeën zijn er altijd. Alleen de aantallen verschillen. Niet zeldzaam dus, maar het blijft een mooi gezicht. Ik was benieuwd hoeveel weidevogel-activiteit er nog zou zijn op de plasdras percelen en de omringende broedgebieden. Samen met de burens Anton en Annemarie Bikker bestaat het aaneengesloten gebied uit 4 plasdraspercelen en 9 graslandpercelen/kruidenrijke percelen die pas laat in juni gemaaid worden. De weidevogels krijgen er absolute rust. Noch de boer, noch de vrijwilliger komt in dit gebied. Als klap op de spreekwoordelijke vuurpijl hebben een aantal van deze percelen een verhoogd grondwaterpeil gekregen (vernatting van de percelen). Om dit te bewerkstelligen zijn er met behulp van het boerencollectief Alblasserwaard/Vijfheerenlanden schotten in de sloten aangebracht. Dit alles is gedaan met louter één doel: het helpen van de weidevogels. Heeft dit zin? Nou en of! Het wemelt er van de weidevogels. Je waant je 50 jaar terug in de tijd.

Het is uiteraard niet de bedoeling om dit gebied te bezoeken en verstoring aan te brengen. Dat gebeurt dus ook niet. Vaak is het een kwestie van geduld dat iemand anders dat voor je doet. Een Zwarte Kraai of een Buizerd bijvoorbeeld. Deze predatoren zullen dan fanatiek worden verjaagd door Grutto's en Kieviten die hun eieren of kuikens verdedigen. In plaats van de Zwarte Kraai of een Buizerd meldde zich, hoe mooi, een Bruine Kiekendief. Bij de benadering van dit gebied had de Bruine Kiekendief heel even het rijk alleen. Maar dat

duurde niet lang. Exact totdat de eerste Grutto de Bruine Kiekendief in het vizier kreeg. Een complete luchtmacht aan Grutto's en Kieviten steeg op om de indringer te verjagen. In de kern van het gebied telde ik in de lucht 21 Grutto's en 16 Kieviten die aanvallen uitvoerden op de Bruine Kiekendief. Ze kunnen daarbij behoorlijk herrie maken. Het was een geweldig schouwspel. De kleine Tureluur hielp dapper mee. Niet met het verjagen, daar hebben ze hun personeel voor. Wel met herrie maken. Als weidevogelvrijwilliger weet je één ding: hier is iets heel erg goed gegaan! Als dit dan eind mei gebeurt, zijn er dus veel kuikens in het gebied. Veel grote kuikens ook.

De Bruine Kiekendief liet zich deze keer weggagen.

Er is één Gruttopaartje een beetje in de war. Deze Grutto's zijn niet in het weidevogelparadijs gaan broeden. Dit paartje heeft een naburige pas ingezaaide nog kale maïsakker uitverkoren. Hoe is het mogelijk, want er is geen beschutting en geen voedsel. Het legsel is een gemakkelijk doelwit voor alle predatoren. Ik vond en markeerde het Gruttonest met 4 eieren op 14 mei. Het vertrouwen in een goede afloop was zeer gering. Op 29 mei had ik vanuit de verte met behulp van de verrekijker prima zicht op het Gruttonest. Wat schetst mijn verbazing? De Grutto zit nog steeds onverstoord te broeden! Het zal niet lang meer duren voordat de kuikens uit de eieren kruipen en het lijkt er sterk op dat ze de eindstreep gaan halen. Nu maar hopen dat de Grutto-ouders de kuikens meenemen naar de plasdras. Dat moet lukken want het is dichtbij.

Nog maar amper bekomen van zoveel mooie waarnemingen hoorde ik plotseling de roep van de Koekoek. Vanuit het nabijgelegen bos bleef hij maar roepen. Hoeveel geluk kun je hebben op één dag? Ik realiseerde me ineens dat de kopij voor het zomernummer van Onze Waard de komende week weer ingeleverd diende te worden. Nou dat wordt deze keer een eitje. Deze mid-dag schreef het verhaal zichzelf.

Kruidenrijk grasland in de Alblasserwaard

Grutto op de plasdras

Kievitskuiken

Ontwikkelingen binnen de energietransitie in onze Regio

Tekst: Jacques Verhagen, foto's bron: SOVON

Een tweede artikel over de Regionale Energie Strategie (RES) schetst het vervolg in het traject van de RES. De RES 1.0 moet voor 1 juli 2021 zijn vastgesteld en een reductie opleveren van 35 TWH in 2030. Deze vaststelling vindt plaats na inspraak van burgers en bedrijven. Na goedkeuring door de provincie kunnen de gemeenten de procedures in gang zetten over de definitieve omvang en locaties van de te realiseren energieproductiemaatregelen. Dat zijn zonnepanelen op daken en/of weiden en windturbines, te splitsen in grote windturbines tot ca. 200m hoogte en kleine tot 20m hoogte. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er initiatieven zijn voor het verhogen van de kleinere windturbines tot 35m. Wat is hoog en wat is laag? Een hogere windturbine betekent ook langere rotorbladen met een groter draaiend oppervlak.

Samen met omwonenden, burgers en bedrijven, lijkt uit het oogpunt van energietransitie de goede weg te worden bewandeld. Er wordt daarbij zeker rekening gehouden met risico's voor vogels en vleermuizen.

Helaas is de praktijk vaak ook weer minder positief. Van leden van onze vereniging kreeg ik bericht dat binnen de RES Alblasterwaard (Molenlanden-Gorinchem) bij de gemeente Gorinchem tijdens een informatieavond vragen over geluid en trillingen, afstanden tussen woningen en windturbines en mogelijk risico's voor vogel- en vleermuisslachtoffers niet beantwoord kunnen worden. De vragen zijn terecht, daar de RES Alblasterwaard uitgaat van 10 hoge windturbines rond de Avelingen. De afstand tot woningen bij windturbines met een tiphoogte van 200m moet zeker ruim 1000m bedragen, hoewel de wet- en regelgeving daar momenteel niet in voorziet. Behalve een natuurgebied bestaat de Avelingen uit een bedrijventerrein. Informatie aan de daar gevestigde bedrijven heeft plaatsgevonden.

Eind april 2021, na een tip, downloadde ik het rapport van SOVON: "Achtergronddocument windenergie gevoeligheidskaart vogels". Dit is een onderzoek naar het slachtofferisico bij vogels, samen met Bureau Waar-

denburg uitgevoerd, in opdracht van het ministerie van LNV.

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt tussen trekvogels, broedvogels en niet broedvogels zoals wintergasten. De data zijn openbaar en zijn per RES te downloaden. Daar de Alblasterwaard als gebied bestaat uit de RES Alblasterwaard en Drechtsteden en we verder verbonden zijn met de Vijfheerenlanden heb ik de bijgevoegde kaarten gemaakt. Zij geven een duidelijk beeld van de situatie. De Avelingen is een echt trekvogelgebied. Het risico voor vogelslachtoffers is terug te brengen door een rotorblad (wiek) zwart te verven.

Helaas geeft een windturbine met één zwart geschilderd blad een zeer onrustig beeld bij bewoners in de omgeving. Een andere oplossing is een radarsysteem waarbij de windturbines stilvallen wanneer trekvogels richting de windturbine komen. Los daarvan blijft de Avelingen een slechte locatie voor windturbines.

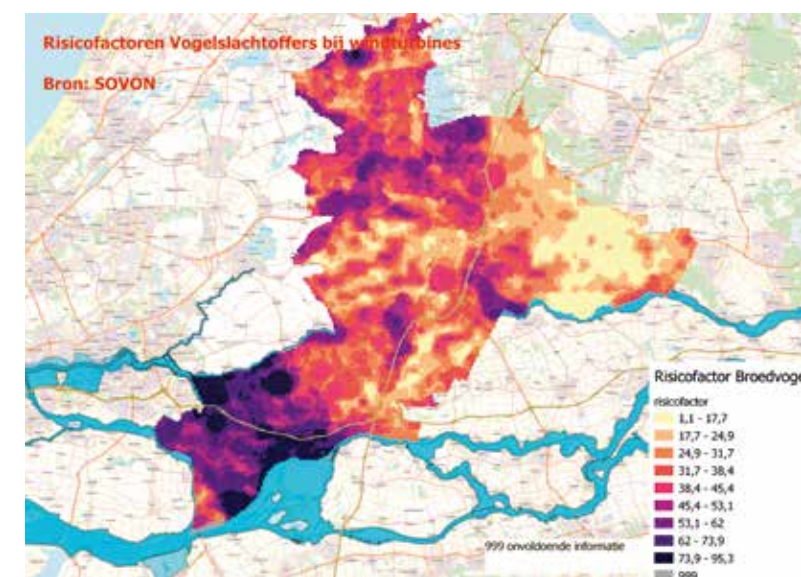
De stichting Mooi en Duurzaam Gorinchem is gestart met een petitie tegen de mogelijke komst van de 10 windturbines. Nu komt er beweging in de gemeenteraad van Gorinchem.

Dit is een lichtpuntje in het debat.

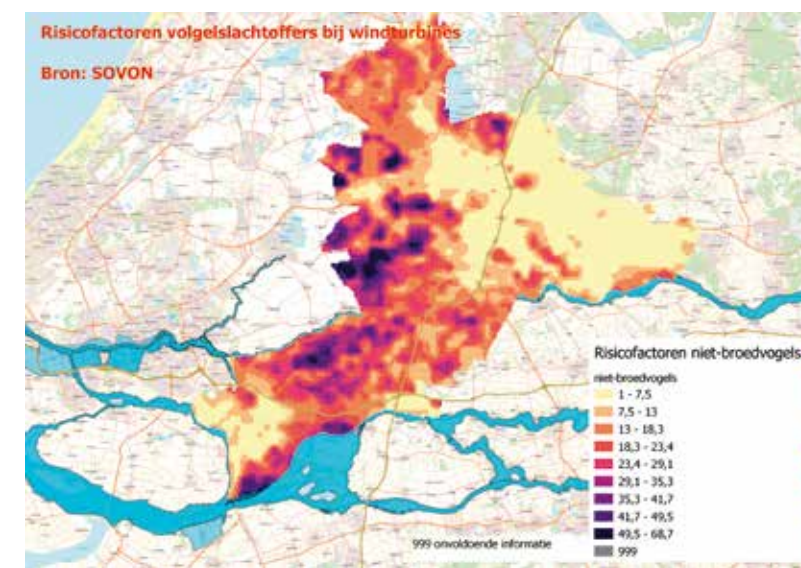
Een goed voorstel is om te beginnen met alle daken van woningen en bedrijfsgebouwen, daar waar het qua oriëntatie zinvol kan, vol te zetten met zonnepanelen. Houd rekening met mensen en fauna (vleermuizen en vogels).

Wanneer je naar het landelijke beeld kijkt dan blijkt dat het indelen in RES gebieden aan de hand van regio grenzen een onzinnige indeling is. Dieren kennen geen grenzen. Zoek aan de hand van bebouwing en risicofactoren voor natuur, zoals vogels en vleermuizen, naar geschikte locaties.

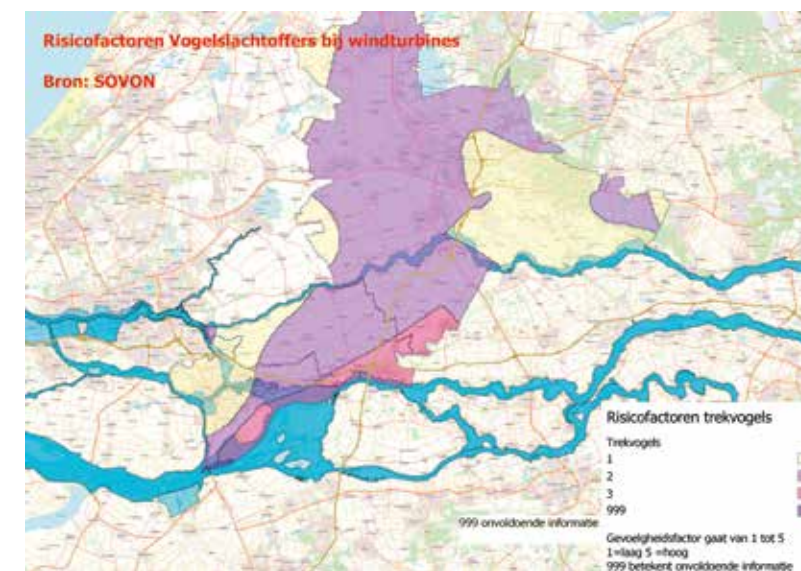
Hierbij kom ik toch weer op een veel besproken idee, dat natuur een stem moet hebben. De waarde van natuur is niet minder dan de waarde van de economie.

Risicofactoren broedvogels

Risicofactoren niet-broedvogels

Risicofactoren trekvogels

Knoopkruid (Centaurea jacea)

tekst en tekening Bram van Vliet

Heel de zomer tot diep in de herfst, is langs dijken en in bermen het Knoopkruid in bloei te vinden. Op het kaartje is te zien dat langs de randen van de Alblasserwaard de soort wat meer te vinden is dan in het midden. (De vierkantjes zijn 1 km²)
Op het kaartje met de landelijke verspreiding (hier is een vierkantje 5 bij 5 kilometer) is te zien dat Knoopkruid in

het hele land voorkomt, zij het in het noorden wat minder.
Het hoort bij de familie van de samengesteldbloemigen. Dat wil zeggen dat wat één bloem lijkt, in feite een verzameling bloemetjes is. Bij Knoopkruid zie je bloemen met alleen buisbloemen, maar het komt ook voor dat de randbloemen groter zijn, je noemt dat stralende bloemen, ze vallen iets meer op.
De bladeren zijn gaafrandig tot min of meer ingesneden.

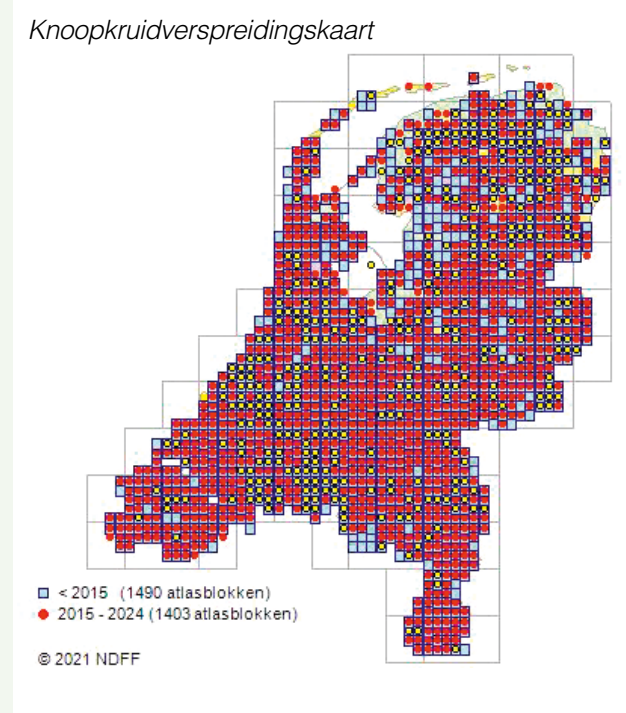
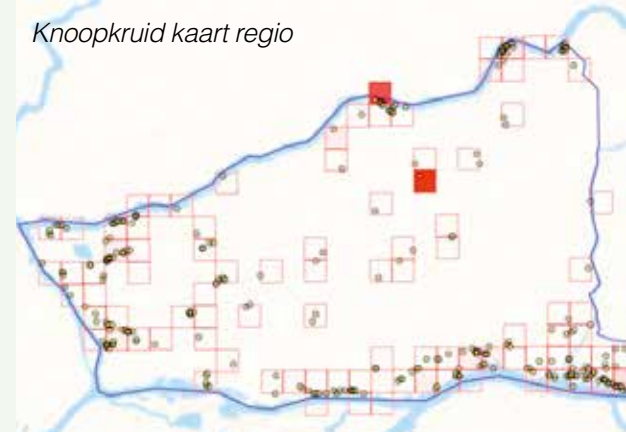
Kom je op de dijk een Knoopkruid tegen met grote bloemen en diep ingesneden bladeren, dan kan het zijn dat je de Grote centaurie hebt gevonden. Die is behoorlijk zeldzaam en hier en daar na dijkverzwaringen ingezaaid.

De naam Knoopkruid zal wel ontstaan zijn vanwege de gesloten bloemknoppen, die je met knopen zou kunnen vergelijken. De wetenschappelijke naam is afkomstig van de oude Griekse plantennaam kentaurion, plant van de Centaur. Centaurs waren half mens half paard. Eén van hen zou de plant gebruikt hebben om een wond aan zijn voet te genezen. Jacea is de Spaanse volksnaam van Knoopkruid.

In de literatuur die ik tot mijn beschikking heb, kon ik weinig informatie vinden over Knoopkruid. Is de plant te gewoon? Toch is hij van belang voor insecten en met name bijen, hommels en vlinders bezoeken hem graag vanwege de nectar.

Bronnen:

- Verklarend woordenboek van wetenschappelijke plantennamen, dr. C.A. Bakker
- Waarneming.nl
- www.verspreidingsatlas.nl

Luzerne (foto Bea Koetsier)

Brandganzen (foto Bea Koetsier)

Waar mogen wij u heen brengen?

SNELLE VLIEET
TOURINGCARS

T (078) 69 20 120
info@snellevliet.nl

Travel. Meet. Enjoy. www.snellevliet.nl

landwinkel
De Fruitheerlijkheid

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56
Papendrecht
tel. 078-6440599
openings tijden
ma. t/m do.
13.30 uur-17.30 uur
vrijdag
8.30 uur-20.00 uur
zaterdag
8.00 uur-17.00 uur
www.fruitheerlijkheid.nl

FRUIT
veel fruit uit eigen boomgaard
AARDAPPELEN EN GROENTEN
ook biologische groenten
GESCHENKPAKKETTEN
STREEKPRODUCTEN
'Heerlijkheid van Papendrecht'
Jam, sap, saus
van fruit uit eigen boomgaard

VISSER
HOVENIERS

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

**BRUILOFTEN
VERGADERINGEN
EVENEMENTEN**

TIL
GROEP

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

DE ONDERNEMER DIE ZICH OPTIMAAL KLANT VOELT. DAT IS LUKASSEN & BOER!

SCHADEVERZEKERINGEN - VERZUIMREGIE - PENSIOEN & FINANCIAL PLANNING

De ondernemer die zich met zijn bedrijf optimaal klant voelt, dat is onze missie! U zult dat direct merken, vanaf het eerste contact. Het zit opgesloten in ons DNA.

uw onderneming. We doen dat met verzekeringsproducten en diensten die speciaal voor u bedacht en ontwikkeld zijn. Deskundigheid, innovatie en klantbelang zijn voor ons vanzelfsprekende waarden. Wat ons bijzonder maakt? Dat we ons werk doen met Hart en Ziel!

Samen met ons team van 35 mensen zijn we dagelijks in touw om bij te dragen aan het succes van iedere dag weer.

LUKASSEN & BOER

Lukassen & Boer B.V.
De Wederik 10 • Postbus 1001 • 3350 CA Papendrecht
T +31 (0) 78 61 51 388 • E info@lukassenboer.nl
W www.lukassenboer.nl

...MET HART EN ZIEL

Solide en gedegen

Samen en werken voor:

- het bouw- en woonrijp maken van (bedrijfs)terreinen
- grond-, straat- en rioleringswerken
- groen- en bodemsaneringswerken
- alle voorkomende sloopwerken

GS DE GROOT & SCHAGEN AANNEMINGSBEDRIJF B.V.

Lelystraat 101 3364 AH Sliedrecht
T (0184) 41 62 33 F (0184) 41 88 79 W www.degrootschagen.nl

Zand, grind of grond nodig?

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u aan het juiste adres voor levering van zand, grind, mijnsteen en tuingrond. Voor verhardingen leveren wij diverse soorten granulaat. Ook kunt u bij ons uw grond, puin- en tuinafval inleveren. Bestellen via de website en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

Activiteiten & werkgroepen

Activiteiten en werkgroepen	contactpersoon	telefoon /e-mail
Advertenties 'Onze Waard'	Door Verhagen	0184-682235
Amfibieën- en Vissenwerkgroep	Bastiaan van de Wetering	06-17530641
Bibliotheek	Leen den Ouden	078-6153280
Educatie en IVN-werkgroep	Nel Welschen Miriam Vermeij	078-6172348 scholen@nvwa.eu
Exposities Kunst	Ellie Snoeren	078-6151269
Gebouw (SNC)	Wim Hoogkamer	078-6154464
Gratis tuinadvies en lezingen over natuurtuinen	Leen den Ouden	078-6153280 ouden.l@chello.nl
Horeca-bar	Evert de Groot	0184-412618 b.g.g. 06-11172903
Illustraties	Piet van Meerkerk	0184-683301
Kinder-doe-hoek	Nel Welschen	078-6172348
Knotploeg "De Kievit"	Nik Blom	0184-652249
Ledenadministratie	Elly Hoogkamer	ledenadministratie@nvwa.eu
'Onze Waard' kopij	Bram van Vliet	redactieonzewaard@nvwa.eu
Planologie	Jacques Verhagen	0184-682235
Planten- en Insectenwerkgroep	Bram van Vliet	0184-617245
Public Relations (PR)	Pieter Vink	pr@nvwa.eu
Themagroep	Heleen Roest	0184-681725
Vogelwerkgroep	Pieter Bieren Richard Slagboom	06-30344431 06-49201029
Tuinwerkgroep	Leen den Ouden	078-6153280
Weidevogelwerkgroep	Theo Bakker André Hornstra	06-24975448 06-46832779
Zoogdierenwerkgroep	Nel Welschen	078-6172348

Koninginnepage (foto Bea Koetsier)

Streeknatuurcentrum Alblasserwaard

'Onze Waard' is het vier keer per jaar verschijnende mededelingenblad van de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" ... al 50 jaar uw eigen natuurvereniging

De vereniging heeft ten doel:

- Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het gezamenlijk beleven daarvan.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door:

1. Het bevorderen van het natuur- en milieubesef door middel van educatieve activiteiten.
2. Het beschermen van flora, fauna en landschap.
3. De studie over de flora, fauna en landschap.
4. Het meewerken aan het in stand houden van door particulieren of organisaties, in de Alblasserwaard, verworven natuurgebieden.
5. Het waken tegen water-, bodem- en luchtverontreiniging.
6. Het toetsen van planologische voornemens en het eventueel hierop reageren door middel van gefundeerde bezwaarschriften.

Matenaweg 1

3356 LS Papendrecht

Tel. 0184-412618

www.nvwa.eu

Openingstijden:

In de zomer

vanaf 1 april t/m 30 september

Dinsdag t/m zaterdag van 10.00 - 17.00 uur

In de winter:

vanaf 1 oktober t/m 31 maart

Woensdag van 12.00-16.00 uur

Zaterdag van 10.00-17.00 uur

Andere dagen op afspraak

1969

2021

52 jaar NVWA